

134

Besluit van 25 februari 1993 tot vaststelling van een algemene maatregel van bestuur ter uitvoering van de Wet op de gevaarlijke werktuigen (Besluit machines)

Wij Beatrix, bij de gratie Gods, Koningin der Nederlanden, Prinses van Oranje-Nassau, enz. enz. enz.

Op de voordracht van Onze Minister van Sociale Zaken en Werkgelegenheid, directoraat-generaal van de Arbeid, afdeling Wetgeving en Juridische Zaken, no. DGA/AIB/WJZ/92/09706 gedaan in overeenstemming met de Staatssecretaris van Welzijn, Volksgezondheid en Cultuur;

Overwegende, dat het, gelet op richtlijn 89/392/EEG van de Raad van de Europese Gemeenschappen van 14 juni 1989 (PbEG L 183) en richtlijn 91/368/EEG van de Raad van de Europese Gemeenschappen van 14 juni 1991 (PbEG L198), inzake de onderlinge aanpassing van de wetgevingen van de Lid-Staten betreffende machines, noodzakelijk is regels te stellen ten aanzien van de veiligheid van machines;

Gelet op de artikelen 1, eerste lid, onder a, 2, 3, eerste en tweede lid, 6, 12, derde lid, en 25a van de Wet op de gevaarlijke werktuigen (Stb. 1952, 104) en artikel 24 van de Arbeidsomstandighedenwet (Stb. 1990, 94);

De Arboraad gehoord;

De Raad van State gehoord (advies van 18 december 1992, nr. W12.92.0537);

Gezien het nader rapport van Onze Minister voornoemd, directoraat-generaal van de Arbeid, afdeling Wetgeving en Juridische Zaken no. DGA/AIB/WJZ/9217330, uitgebracht in overeenstemming met de Staatssecretaris van Welzijn, Volksgezondheid en Cultuur;

Hebben goedgevonden en verstaan:

HOOFDSTUK I. INLEIDENDE BEPALINGEN

Artikel 1

In dit besluit wordt verstaan onder:

a. machine:

1°. een samenstel van onderling verbonden onderdelen of organen waarvan er tenminste één kan bewegen, alsmede, in voorkomend geval, van aandrijfmechanismen, bedienings- en vermogensschakelingen en dergelijke, die in hun samenhang bestemd zijn voor een bepaalde

toepassing, onder meer de verwerking, bewerking, verplaatsing en verpakking van een materiaal, alsmede een combinatie van dergelijke samenstellingen die, teneinde tot een zelfde resultaat bij te dragen, zodanig zijn opgesteld en worden bediend dat zij in samenhang functioneren;

2°. een verwisselbaar uitrustingsstuk waardoor de functie van de machine, bedoeld onder 1°, wordt gewijzigd en dat op de markt is gebracht om door de bediener zelf aan een machine of een aantal verschillende machines, dan wel een trekker te worden gekoppeld, voor zover dit uitrustingsstuk geen vervangingsonderdeel of verwisselbaar gereedschap, dat al of niet tot de uitrusting van de machine behoort, is;

3°. elke combinatie van de onder 1° en 2° genoemde machines.

b. de Gemeenschap: het grondgebied waarop het Verdrag tot oprichting van de Europese Economische Gemeenschap van 25 maart 1957, laatstelijk gewijzigd bij de Europese Akte van 17 en 28 februari 1986 (Trb. 1986, 63), van toepassing is.

c. richtlijn: richtlijn 89/392/EEG van de Raad van de Europese Gemeenschappen van 14 juni 1989 inzake de onderlinge aanpassing van de wetgevingen van de Lid-Staten betreffende machines (PbEG L 183)*

d. keuringsinstantie: een ingevolge artikel 5, eerste lid, van de wet, in het kader van de richtlijn aangewezen dienst, instelling, onderzoeksbureau of onderneming dan wel een door een andere Lid-Staat bij de Europese Commissie aangemelde instantie, die als zodanig bevoegd is het EG-typeonderzoek te verrichten, een technisch constructiedossier te beoordelen en een zodanig dossier te bewaren.

e. wet: Wet op de gevaarlijke werktuigen (Stb. 1952, 104).

Artikel 2

Als gevaarlijke werktuigen, bedoeld in artikel 1, eerste lid, onderdeel a, van de wet, worden aangewezen machines.

Artikel 3

Dit besluit is niet van toepassing op:

- a. machines bestemd voor uitsluitend niet-beroepsmatige toepassing;
- b. machines, waarvan de risico's hoofdzakelijk van elektrische oorsprong zijn;
- c. andere, door Onze Minister in overeenstemming met Onze Minister van Welzijn, Volksgezondheid en Cultuur aan te wijzen machines.

HOOFDSTUK II. VERVAARDIGING

Artikel 4

Machines dienen zodanig te zijn ontworpen en vervaardigd en zodanige eigenschappen te hebben alsmede van zodanige vermeldingen te zijn voorzien, dat zij bij gebruik overeenkomstig hun bestemming geen gevaar opleveren voor de veiligheid en gezondheid van personen, huisdieren en goederen, wanneer zij op passende wijze zijn geïnstalleerd en onderhouden. Zij dienen daartoe te voldoen aan de in bijlage I van de richtlijn opgenomen fundamentele eisen.

Artikel 5

Machines die voldoen aan de, door Onze Minister in overeenstemming met Onze Minister van Welzijn, Volksgezondheid en Cultuur aangewezen, geharmoniseerde normen, worden vermoed te voldoen aan het in artikel 4, tweede volzin, bepaalde.

HOOFDSTUK III. CERTIFICERING EN KEURING

Artikel 6

1. Machines dienen te zijn onderworpen aan een certificeringsprocedure overeenkomstig het in dit artikel bepaalde, te zijn voorzien van het in Bijlage III van de richtlijn bedoelde EG-merkteken, en vergezeld te gaan van de in Bijlage II van de richtlijn bedoelde EG-verklaring van overeenstemming bestaande uit de in die bijlage aangegeven onderdelen voor zover deze van toepassing zijn. Indien een certificeringsprocedure de afgifte van een verklaring van EG-typeonderzoek voorschrijft, dient de machine of het model van de machines waarop dat voorschrift betrekking heeft, te zijn gekeurd.

2. Het in het eerste lid bedoelde merkteken mag uitsluitend worden aangebracht:

a. op machines welke niet worden genoemd in bijlage IV van de richtlijn indien de fabrikant, diens in de Gemeenschap gevestigde gemachtigde of, in het geval zij geen van beide in de Gemeenschap zijn gevestigd, degene die de machines in de Gemeenschap in de handel brengt, de in bijlage V van de richtlijn onder punt 3, onderdelen a en b, bedoelde documenten heeft samengesteld met inachtneming van het onder punt 4 van laatstgenoemde bijlage bepaalde.

b. op machines welke worden genoemd in bijlage IV van de richtlijn en waarvan de vervaardiging niet of slechts ten dele plaatsvindt met inachtneming van de in artikel 5 bedoelde normen, of indien deze normen ontbreken, dan wel in het geval dat dergelijke normen weliswaar in acht worden genomen maar op het moment van vervaardiging van de machines deze normen niet alle van toepassing zijnde fundamentele eisen opgenomen in bijlage I van de richtlijn betreffen, indien een van de onder a genoemde personen een EG-typeonderzoekverklaring als bedoeld in bijlage VI van de richtlijn voor het betrokken type machine heeft verkregen van een keuringsinstantie.

c. op machines welke worden genoemd in bijlage IV van de richtlijn en waarvan de vervaardiging plaatsvindt met inachtneming van de in artikel 5 bedoelde normen indien een van de onder a genoemde personen:

1°. het in bijlage VI, onder punt 2, tweede gedachtenstreepje, van de richtlijn, genoemde technische constructiedossier heeft samengesteld en ter bewaring heeft doen toekomen aan een keuringsinstantie en daarvan bericht van ontvangst van deze instantie heeft verkregen, hetzij;

2°. het in bijlage VI, onder punt 2, tweede gedachtenstreepje, van de richtlijn genoemde technische constructiedossier heeft samengesteld en doen toekomen aan een keuringsinstantie en deze instantie een schriftelijke verklaring heeft afgegeven inhoudende dat, volgens voornoemd dossier, de in artikel 5 bedoelde normen juist zijn toegepast en voor het overige het dossier in overeenstemming is met het dienaangaande in bijlage VI, onder punt 2, tweede gedachtenstreepje, van de richtlijn bepaalde, hetzij;

3°. een EG-typeonderzoekverklaring als bedoeld in bijlage VI van de richtlijn heeft verkregen van een keuringsinstantie.

3. In de in het eerste lid genoemde EG-verklaring van overeenstemming wordt voor wat betreft het onderwerp overeenstemming:

a. indien de verklaring betrekking heeft op machines waarvoor:

1°. de in het tweede lid, onderdeel a, bedoelde procedure is gevolgd, dan wel

2°. de in het tweede lid, onderdeel c, onder 1° en 2°, bedoelde procedures zijn gevolgd,

uitsluitend vermeld dat overeenstemming met de fundamentele eisen opgenomen in bijlage I van de richtlijn bestaat,

b. indien de verklaring betrekking heeft op machines waarvoor:

1°. de in het tweede lid, onderdeel b, bedoelde procedure is gevolgd, dan wel

2°. de in het tweede lid, onderdeel c, onder 3° bedoelde procedure is gevolgd,

de overeenstemming vermeld met het type waarvoor een EG-typeonderzoekverklaring is verkregen.

4. Wat betreft machines waarvoor:

a. de in het tweede lid, onderdeel c, onder 1°, bedoelde procedure is gevolgd, is het bepaalde onder punt 5, eerste volzin en punt 7 van bijlage VI van de richtlijn van overeenkomstige toepassing;

b. de in het tweede lid, onderdeel c, onder 2°, bedoelde procedure is gevolgd, is het bepaalde onder de punten 5, 6 en 7 van bijlage VI van de richtlijn van overeenkomstige toepassing.

5. Onverminderd het tweede lid mogen machines, waarop mede andere besluiten ter uitvoering van communautaire richtlijnen van toepassing zijn, uitsluitend van het EG-merkteken zijn voorzien, indien deze machines tevens voldoen aan de daarin gegeven voorschriften.

6. Machines die met inachtneming van de procedures genoemd in dit artikel zijn voorzien van het EG-merkteken en vergezeld gaan van de EG-verklaring van overeenstemming, worden vermoed te voldoen aan het in artikel 4, tweede volzin, bepaalde.

7. a. Indien de fabrikant, diens in Nederland gevestigde gemachtigde, of, in het geval zij geen van beide in Nederland zijn gevestigd, degene die de machines in Nederland in de handel brengt, voornemens is aan het model van een machine, of aan te vervaardigen en in de handel te brengen machines, waarvoor een verklaring van typeonderzoek is afgegeven, wijzigingen aan te brengen, stelt hij de krachtens artikel 5 van de wet aangewezen keuringsinstantie die de verklaring van type-onderzoek heeft afgegeven hiervan onverwijld in kennis.

b. De in onderdeel a bedoelde keuringsinstantie beoordeelt de wijzigingen en deelt de in onderdeel a bedoelde persoon mede of de typeonderzoekverklaring voor het aldus gewijzigde model of de gewijzigde machines geldig is.

c. Indien de in onderdeel a bedoelde keuringsinstantie van oordeel is dat de verklaring van EG-typeonderzoek voor de gewijzigde machine niet geldig is, moet deze machine aan een EG-typeonderzoek worden onderworpen.

8. Een gedraging in strijd met het eerste en het tweede lid is verboden.

Artikel 7

1. De verplichtingen van artikel 6 rusten tevens op degene die machines of machineonderdelen van verschillende herkomst assembleert of die de machine voor zijn eigen gebruik vervaardigt.

2. De verplichtingen van artikel 6 gelden niet voor degenen die een verwisselbaar uitrustingsstuk als bedoeld in artikel 1, onderdeel a, sub 2° op een machine of een trekker aansluiten, mits de elementen compatibel zijn, en alle delen waaruit de machine na de aansluiting bestaat voorzien zijn van het EG-merkteken en vergezeld gaan van de EG-verklaring van overeenstemming.

3. Het eerste lid van artikel 6 is niet van toepassing op machines, die volgens de in bijlage II, onderdeel B, van de richtlijn bedoelde verklaring van de in de Gemeenschap gevestigde fabrikant, van diens in de Gemeenschap gevestigde gemachtigde of, indien zij geen van beiden in

de Gemeenschap zijn gevestigd, van degene die de machines in de Gemeenschap importeert, bestemd zijn om

- te worden ingebouwd in een machine, of
- met andere machines te worden samengebouwd tot één machine, en op de samenstellingen dit besluit van toepassing is, tenzij de machines waarop de verklaring betrekking heeft, zelfstandig kunnen werken.

Artikel 8

1. Het EG-merkteken moet duidelijk leesbaar en onuitwisbaar op de machine zijn aangebracht overeenkomstig punt 1.7.3. van bijlage I van de richtlijn.

2. Ten aanzien van machines mogen geen vermeldingen, vaststellingen of aanduidingen worden gebezigd, welke met het EG-merkteken kunnen worden verward.

Intrekking EG-typeonderzoekverklaring

Artikel 9

1. Een EG-typeonderzoekverklaring wordt door de krachtens artikel 5 van de wet aangewezen keuringsinstantie die haar heeft afgegeven ingetrokken indien de fundamentele eisen van Bijlage I van de richtlijn zodanig zijn gewijzigd dat het model niet aan de gewijzigde eisen voldoet.

2. De beslissing van de krachtens artikel 5 van de wet aangewezen keuringsinstantie tot intrekking van de EG-typeonderzoekverklaring is met redenen omkleed en wordt bij gedagtekend schrijven medegedeeld aan de fabrikant, diens in de Gemeenschap gevestigde gemachtigde of, in het geval zij geen van beide in de Gemeenschap zijn gevestigd, degene die de machines in de Gemeenschap in de handel brengt.

3. Tegen een beslissing als bedoeld in het eerste en tweede lid kan iedere belanghebbende binnen dertig dagen na dagtekening daarvan beroep instellen bij Onze Minister. Artikel 13, tweede, vierde, vijfde en zevende lid van de wet zijn van overeenkomstige toepassing.

HOOFDSTUK IV. VERKEER EN GEBRUIK

Artikel 10

1. Degene die een machine voorhanden heeft, aflevert, tentoonstelt of gebruikt is verplicht ervoor te zorgen dat de machine in goede staat van onderhoud verkeert.

2. Het eerste lid is niet van toepassing op degene die een machine voorhanden heeft die hetzij is afgekeurd, hetzij onklaar gemaakt, hetzij anderszins kennelijk niet meer voor gebruik bestemd is.

Artikel 11

Machines, die niet in overeenstemming zijn met de bepalingen van dit besluit mogen op (jaar)beurzen, exposities en bij demonstraties worden tentoongesteld en gedemonstreerd, mits op een zichtbaar bord is aangegeven dat de machines niet in overeenstemming met die bepalingen zijn, en dat zij niet te koop zijn voordat zij door de fabrikant of zijn in de Gemeenschap gevestigde gevolmachtigde in overeenstemming met die bepalingen zijn gebracht. Bij demonstraties moeten alle passende veiligheidsmaatregelen zijn genomen om de bescherming van personen te waarborgen.

HOOFDSTUK V. MERK VAN AFKEURING

Artikel 12

1. Het is verboden een op een machine aangebracht merk van afkeuring te verwijderen, te beschadigen of onleesbaar te maken.
2. Het in het eerste lid gestelde verbod geldt niet ten aanzien van de ambtenaren die ingevolge artikel 12, eerste lid, eerste zin van de wet ten aanzien van machines aangewezen zijn.
3. Onze Minister kan ten aanzien van merken van afkeuring nadere bepalingen vaststellen.

HOOFDSTUK VI. OVERIGE BEPALINGEN

Waarschuwingsplicht

Artikel 13

1. Indien naar het oordeel van Onze Minister bepaalde machines, die voorzien zijn van het EG-merkteken, die vergezeld gaan van de EG-verklaring van overeenstemming, die overeenkomstig hun bestemming worden gebruikt en die op passende wijze geïnstalleerd zijn en onderhouden worden, gevaar opleveren voor de veiligheid of de gezondheid van personen, huisdieren of goederen, kan hij de fabrikant, diens in Nederland gevestigde gevolmachtigde, dan wel degene, die de machines in Nederland in de handel brengt, gelasten om de bezitters, dan wel de vermoedelijke bezitters van die machines onverwijld en op doeltreffende wijze op de hoogte te stellen van het gevaar.
2. Indien de fabrikant of een van de andere, in het eerste lid genoemde personen, de krachtens het eerste lid gelaste maatregelen niet onverwijld of niet op doeltreffende wijze uitvoert, kan Onze Minister die maatregelen op kosten van de fabrikant treffen.
3. Onze Minister geeft van een krachtens dit artikel genomen maatregel en van de intrekking daarvan onverwijld kennis aan betrokkenen, aan de Europese Commissie en in de Staatscourant.

Noodmaatregelen

Artikel 14

1. Indien naar het oordeel van Onze Minister bepaalde machines, die voorzien zijn van een EG-merkteken, die vergezeld gaan van de EG-verklaring van overeenstemming, die overeenkomstig hun bestemming worden gebruikt en die op passende wijze geïnstalleerd zijn en onderhouden worden, gevaar opleveren voor de veiligheid of de gezondheid van personen, huisdieren of goederen, kan hij
 - a. een verbod uitvaardigen tot het vervaardigen, het in Nederland invoeren en het verhandelen van die machines;
 - b. de fabrikant of de andere, in het eerste lid van artikel 13 genoemde personen verplichten om overeenkomstig de daarbij gegeven aanwijzingen passende maatregelen te nemen om die machines zoveel mogelijk uit de handel te nemen.
2. Onze Minister neemt een maatregel krachtens het eerste lid in overeenstemming met Onze Ministers wie het mede aangaat.
3. Artikel 13, derde lid, is van overeenkomstige toepassing.

4. Een gedraging in strijd met een krachtens het eerste lid genomen maatregel is verboden.

Artikel 15

Voor een aanwijzing als keuringsinstantie komen in aanmerking instanties die tenminste voldoen aan de in bijlage VII van de richtlijn neergelegde voorwaarden. Onze Minister kan, in overeenstemming met Onze Minister van Welzijn, Volksgezondheid en Cultuur, nadere voorwaarden stellen.

Artikel 16

Indien één van de bijlagen van de richtlijn, waarnaar in dit besluit wordt verwezen, wordt gewijzigd, dan wel indien een specifieke communautaire richtlijn als bedoeld in artikel 1, vierde lid, van de richtlijn wordt vastgesteld of gewijzigd, maakt Onze Minister dit bekend in de Staatscourant; hij vermeldt daarbij met ingang van welke datum, en zonedig met betrekking tot welke machines, de wijziging moet worden toegepast.

HOOFDSTUK VII. OVERGANGS- EN SLOTBEPALINGEN

Artikel 17

Aan artikel 141, tweede lid, van het Veiligheidsbesluit voor fabrieken of werkplaatsen 1938 (Stb. 872)¹ en artikel 32, tweede lid, van het Veiligheidsbesluit restgroepen (1990, Stb. 491)² wordt de volgende zin toegevoegd:

Voor zover het de in onderdeel a bedoelde onderzoek en beproeving van hijskranen betreft is het voorgaande niet van toepassing op hijskranen die na te zijn vervaardigd voor het eerst in gebruik worden genomen en die overeenkomstig de bepalingen van het Besluit machines zijn voorzien van het EG-merkteken en vergezeld gaan van de EG-verklaring van overeenstemming.

Artikel 18

In het Veiligheidsbesluit stuwadoorsarbeid (Stb. 1950, K 519)¹ wordt een artikel 21a ingevoegd, luidende:

21a. Het bepaalde in artikel 21, aanhef en onder a, is niet van toepassing op hefwerktuigen die na te zijn vervaardigd voor het eerst in gebruik worden genomen en overeenkomstig de bepalingen van het Besluit machines of van het Besluit gemotoriseerde transportwerktuigen zijn voorzien van het EG-merkteken en vergezeld gaan van de EG-verklaring van overeenstemming.

Artikel 19

Aan artikel 35, eerste lid, van het Veiligheidsbesluit binnenvaart (Stb. 1963, 170)³ wordt de volgende zin toegevoegd:

Het voorgaande is niet van toepassing op hijsinrichtingen die na te zijn vervaardigd voor het eerst in gebruik worden genomen en overeenkomstig de bepalingen van het Besluit machines zijn voorzien van het EG-merkteken en vergezeld gaan van de EG-verklaring van overeenstemming.

Artikel 20

In het Veiligheidsbesluit gevaarlijke werktuigen (Stb. 1940, 842)⁴ wordt een artikel 1a ingevoegd, luidende:

Artikel 1a

1. Dit besluit is op de gevaarlijke werktuigen bedoeld in artikel 1 slechts van toepassing indien zij niet in overeenstemming met de fundamentele eisen bedoeld in artikel 4 van het Besluit machines worden vervaardigd.

2. Indien de in het eerste lid bedoelde gevaarlijke werktuigen in overeenstemming met de in dat lid bedoelde fundamentele eisen worden vervaardigd is op die gevaarlijke werktuigen uitsluitend het Besluit machines van toepassing.

Artikel 21

In het Dorsgarniturenbesluit (Stb. 1956, 150)⁵ wordt een artikel 2a ingevoegd, luidende:

Artikel 2a

1. Dit besluit is op de gevaarlijke werktuigen bedoeld in artikel 2 slechts van toepassing indien zij niet in overeenstemming met de fundamentele eisen bedoeld in artikel 4 van het Besluit machines worden vervaardigd.

2. Indien de in het eerste lid bedoelde gevaarlijke werktuigen in overeenstemming met de in dat lid bedoelde fundamentele eisen worden vervaardigd is op die gevaarlijke werktuigen uitsluitend het Besluit machines van toepassing.

Artikel 22

Het Besluit acetyleenontwikkelaars (Stb. 1967, 578)⁵ wordt als volgt gewijzigd:

A

Er wordt een artikel 2a ingevoegd, luidende:

Artikel 2a

1. Dit besluit is op reduceertoestellen slechts van toepassing indien zij niet in overeenstemming met de fundamentele eisen bedoeld in artikel 4 van het Besluit machines worden vervaardigd.

2. Indien de in het eerste lid bedoelde gevaarlijke werktuigen in overeenstemming met de in dat lid bedoelde fundamentele eisen worden vervaardigd is op die gevaarlijke werktuigen uitsluitend het Besluit machines van toepassing.

B

In art. 2, eerste lid, vervalt de zinsnede: «en reduceertoestellen».

C

De artikelen 27 tot en met 35 vervallen.

D

In artikel 37 wordt de zinsnede «die een acetyleenontwikkelaar, een terugslagveiligheid of een reduceertoestel voorhanden heeft» vervangen door: die een acetyleenontwikkelaar of een terugslagveiligheid voorhanden heeft.

E

In artikel 38, eerste en tweede lid, wordt de zinsnede: «acetyleenontwikkelaars, terugslagveiligheden en reduceertoestellen» vervangen door: acetyleenontwikkelaars en terugslagveiligheden.

F

In artikel 39, eerste lid, wordt de zinsnede: «acetyleenontwikkelaar, terugslagveiligheid of reduceertoestel» vervangen door: acetyleenontwikkelaar of terugslagveiligheid.

G

In artikel 41, eerste en tweede lid, wordt de zinsnede «acetyleenontwikkelaars, terugslagveiligheden en reduceertoestellen» vervangen door: acetyleenontwikkelaars en terugslagveiligheden.

Artikel 23

In het Besluit verplaatsbare transporteurs (Stb. 1972, 520)⁵ wordt een artikel 2a ingevoegd, luidende:

Artikel 2a

1. Dit besluit is op de gevaarlijke werktuigen bedoeld in artikel 2 slechts van toepassing indien zij niet in overeenstemming met de fundamentele eisen bedoeld in artikel 4 van het Besluit machines worden vervaardigd.

2. Indien de in het eerste lid bedoelde gevaarlijke werktuigen in overeenstemming met de in dat lid bedoelde fundamentele eisen worden vervaardigd is op die gevaarlijke werktuigen uitsluitend het Besluit machines van toepassing.

Artikel 24

In het Besluit gemotoriseerde transportwerktuigen (Stb. 1992, 77) wordt een artikel 2a ingevoegd, luidende:

Artikel 2a

1. Dit besluit is op de gevaarlijke werktuigen bedoeld in artikel 2, eerste lid, na 1 juli 1995 slechts van toepassing indien zij niet in overeenstemming met de fundamentele eisen bedoeld in artikel 4 van het Besluit machines worden vervaardigd.

2. Indien de in het eerste lid bedoelde gevaarlijke werktuigen in overeenstemming met de in dat lid bedoelde fundamentele eisen worden vervaardigd is op die gevaarlijke werktuigen uitsluitend het Besluit machines van toepassing.

Artikel 25

In het Besluit kantel- en valbeveiligingen bouwmachines (Stb. 1992, 267) wordt een artikel 2a ingevoegd, luidende:

Artikel 2a

1. Dit besluit is op de gevaarlijke werktuigen bedoeld in artikel 2 na 1 juli 1995 slechts van toepassing indien zij niet in overeenstemming met de fundamentele eisen bedoeld in artikel 4 van het Besluit machines worden vervaardigd.

2. Indien de in het eerste lid bedoelde gevaarlijke werktuigen in overeenstemming met de in dat lid bedoelde fundamentele eisen worden vervaardigd is op die gevaarlijke werktuigen uitsluitend het Besluit machines van toepassing.

Artikel 26

1. Met ingang van 1 januari 1993 worden het Besluit slijpmachines (Stb. 1968, 498) en het Besluit centrifuges (Stb. 1968, 651) ingetrokken.

2. Met ingang van 1 januari 1995 worden het Veiligheidsbesluit gevaarlijke werktuigen (Stb. 1940, 842), het Dorsgarniturenbesluit (Stb. 1956, 150) en het Besluit verplaatsbare transporteurs (Stb. 1972, 520) ingetrokken.

3. Met ingang van 1 januari 1996 worden het Besluit kantel- en valbeveiligingen bouwmachines (Stb. 1992, 267) en het Besluit gemotoriseerde transportwerktuigen (Stb. 1992, 77) ingetrokken.

Artikel 27

1. Op de gevaarlijke werktuigen ten aanzien waarvan op 31 december 1992 de algemene maatregelen van bestuur genoemd in de artikelen 22 en 26, tweede lid, van toepassing zijn en die vóór 1 januari 1995 in overeenstemming met de bepalingen van die algemene maatregelen van bestuur zijn vervaardigd en in gebruik genomen, zijn de artikelen 4 en 6 niet van toepassing, voor zover zij niet alsnog in overeenstemming met artikel 4 worden gebracht.

2. Op de gevaarlijke werktuigen ten aanzien waarvan op 31 december 1992 de algemene maatregelen van bestuur genoemd in artikel 26, derde lid, van toepassing zijn en die vóór 1 januari 1996 in overeenstemming met de bepalingen van die algemene maatregelen van bestuur zijn vervaardigd en in gebruik genomen, zijn de artikelen 4 en 6 niet van toepassing, voor zover zij niet alsnog in overeenstemming met artikel 4 worden gebracht.

* Gewijzigd bij richtlijn 91/368/EEG van de Raad van de Europese Gemeenschappen van 20 juni 1991 (PbEG L 198)

¹ Laatstelijk gewijzigd bij koninklijk besluit van 7 augustus 1993, Stb. 434

² Gewijzigd bij koninklijk besluit van 15 november 1991, Stb. 598

³ Laatstelijk gewijzigd bij koninklijk besluit van 15 november 1991, Stb. 598

⁴ Laatstelijk gewijzigd bij koninklijk besluit van 20 september 1990, Stb. 491

⁵ Gewijzigd bij koninklijk besluit van 18 mei 1982, Stb. 408

Het advies van de Raad van State wordt niet openbaar gemaakt op grond van het bepaalde in artikel 25a, vijfde lid jo. vierde lid, onder b, van de Wet op de Raad van State

Artikel 28

Dit besluit treedt in werking met ingang van de dag na de datum van uitgifte van het Staatsblad waarin het zal worden geplaatst, met dien verstande dat artikel 22, onderdelen B tot en met G, in werking treden op 1 januari 1995.

Artikel 29

Dit besluit wordt aangehaald als: Besluit machines.

Lasten en bevelen dat dit besluit met de daarbij behorende nota van toelichting in het Staatsblad zal worden geplaatst.

's-Gravenhage, 25 februari 1993

Beatrix

De Minister van Sociale Zaken en Werkgelegenheid,
B. de Vries

Uitgegeven de *zestiende* maart 1993

De Minister van Justitie,
E. M. H. Hirsch Ballin

NOTA VAN TOELICHTING

bij Besluit machines.

I. ALGEMEEN

1. Inleiding

Bij besluit van 14 juni 1989 heeft de Raad van de Europese Gemeenschappen richtlijn 89/392/EEG inzake de onderlinge aanpassing van de wetgevingen van de Lid-Staten van de EEG inzake machines (hierna te noemen Richtlijn machines of de richtlijn) vastgesteld. De richtlijn is gebaseerd op artikel 100A van het Verdrag tot oprichting van de Europese Economische Gemeenschap. Hierbij gaat het primair om het opheffen van handelsbelemmeringen ten aanzien van machines, door harmonisering van produktveiligheidseisen en van certificeringsprocedures.

In verband met het doel van de Richtlijn machines wordt deze geïmplementeerd in nationale regelgeving die eveneens ziet op produktveiligheid.

Het onderhavige besluit is met het oog op het voorgaande gebaseerd op de onder de competentie van de Minister van Sociale Zaken en Werkgelegenheid vallende Wet op de gevaarlijke werktuigen (Stb. 1952, 104), hierna te noemen de WGW. Deze wet is ten behoeve van de implementatie van Europese richtlijnen gewijzigd (Wet van 20 november 1991, Stb. 659, tot wijziging van de Wet op de gevaarlijke werktuigen in verband met de uitvoering van enkele EEG-richtlijnen). Het Besluit machines verschaft een basis aan regelgeving voor de bescherming van de veiligheid, de gezondheid en het welzijn van werknemers en andere gebruikers van machines. Het biedt een bronaanpak voor machineveiligheid. Deze bestaat uit het stellen van technische veiligheidseisen en een procedure voor de beoordeling van de overeenstemming met die eisen. Daarnaast dient de fabrikant uit te gaan van een ontwerpfilosofie die beoogt reeds vanaf de conceptie van een machine het aspect veiligheid tot zijn recht te laten komen. Het Besluit machines, gericht op produktveiligheid, en de Arbeidsomstandighedenwet, die onder meer een veilig gebruik van machines beoogt, vullen elkaar aan. Enerzijds is een veilige (machine-)werkplek niet, of niet doelmatig, te verwezenlijken zonder veilige machines toe te passen. Anderzijds zal de bronaanpak van het Besluit machines vaak – bijvoorbeeld ten gevolge van de stand van de techniek – niet leiden tot een veilige werkplek. De Arbeidsomstandighedenwet bevat bepalingen die, indien zij complementair aan die van het Besluit machines worden toegepast, de veiligheid van de werkplek kunnen waarborgen.

Het Besluit machines biedt een bronaanpak voor de veiligheid van machines. Deze bestaat uit het stellen van technische (veiligheids-)eisen en een procedure voor de beoordeling van de overeenstemming met die eisen. Daarnaast dient de fabrikant uit te gaan van een ontwerpfilosofie die beoogt reeds vanaf de conceptie van een machine het aspect veiligheid tot zijn recht te laten komen. De produktveiligheidseisen van het Besluit machines zijn voorwaarde voor de uitvoerbaarheid van regelgeving voor de bescherming van de veiligheid, de gezondheid en het welzijn van werknemers en andere gebruikers van machines.

Het Besluit machines, gericht op produktveiligheid, en de Arbeidsomstandighedenwet, die onder meer een veilig gebruik van machines beoogt, vullen elkaar derhalve in de arbeids sfeer aan.

In verband met de onlangs tot stand gekomen Overeenkomst inzake de Europese Economische Ruimte tussen enerzijds de Europese Economische Gemeenschap en de Europese Gemeenschap voor Kolen en Staal en anderzijds de landen van de Europese Vrijhandelsassociatie en gelet op de Bijlagen bij die overeenkomst, wordt het gebied waarop de bepalingen van de richtlijn van toepassing zijn binnen afzienbare tijd uitgebreid met de landen van de Europese Vrijhandelsassociatie. Deze toepassing was voorzien vanaf 1 januari 1993. Recente internationale ontwikkelingen hebben tot gevolg gehad dat deze datum niet kon worden gehaald. Tot deze Overeenkomst daadwerkelijk van toepassing wordt blijft de richtlijn van toepassing binnen de Gemeenschap.

2. Richtlijn machines (89/392/EEG)

2.1. Inleiding

Deze richtlijn van de Raad van de Europese Gemeenschappen inzake de onderlinge aanpassing van de wetgeving van de Lid-Staten betreffende machines behoort tot de categorie van de zogenoemde «nieuwe aanpak»-richtlijnen. Deze nieuwe aanpak houdt in, dat wat betreft het stellen van produktveiligheidseisen volstaan wordt met doelvoorschriften. Dit zijn voorschriften die het veiligheidsdoel omschrijven, maar niet, of uitsluitend in algemene termen, de middelen aangeven die daartoe dienen te worden gebruikt. Zij zijn in Bijlage I van de richtlijn opgenomen en worden daar fundamentele veiligheids- en gezondheidseisen genoemd. Alle in de EG in de handel te brengen machines, die onder de richtlijn vallen, dienen aan deze eisen en aan de eisen van andere toepasselijke communautaire richtlijnen te voldoen, enerzijds opdat in de toekomst de produktveiligheid van machines zal zijn geharmoniseerd, en anderzijds om ten aanzien van machines te kunnen komen tot opheffing van handelsbelemmeringen binnen de Europese Gemeenschap. Op de wijze, waarop deze overeenstemming wordt vastgesteld, en waaruit de overeenstemming blijkt, wordt hieronder ingegaan bij de bespreking van de certificeringsprocedures.

De definitie in de richtlijn van «machine» is in algemene bewoordingen gesteld, ten einde ook van toepassing te zijn op de resultaten van technische innovatie van machines. Het toepassingsbereik van de richtlijn is mede daardoor groot. De richtlijn treedt terug indien en voor zover voor bepaalde categorieën machines specifieke richtlijnen bestaan dan wel tot stand komen. Zo een categorie wordt dan uitgezonderd van toepasselijkheid van de Richtlijn machines. Voorbeeld van een dergelijke bestaande specifieke richtlijn vormt de richtlijn 90/396/EEG op het gebied van gastoestellen, uitgevoerd in het Warenwetbesluit gastoestellen (Stb. 1992, 124). Op de in dat Warenwetbesluit gastoestellen genoemde machines is de Richtlijn machines niet van toepassing, hoewel zij strikt genomen onder de definitie van de Richtlijn machines zouden kunnen vallen. Een ander voorbeeld is te vinden in de communautaire regelgeving voor motorvermogen van motorvoertuigen (richtlijn 80/1269/EEG), die uitgevoerd zal worden in het Voertuigenreglement op basis van de Wegenverkeerswet 1992.

De Richtlijn machines is evenmin van toepassing op risico's van machines, ten aanzien waarvan in specifieke richtlijnen veiligheidsvoorschriften zijn vastgesteld. Dit betekent dat de Richtlijn machines nog wel van toepassing is op de andere risico-aspecten van die machines. Op die machines zijn twee of meer communautaire richtlijnen van toepassing.

Een uitzondering op de laatstbedoelde systematiek vormt thans de regeling met betrekking tot machines met risico's die *hoofdzakelijk* van elektrische oorsprong zijn. Op deze machines is uitsluitend van

toepassing Richtlijn 73/23/EEG van de Raad van de Europese Gemeenschappen van 19 februari 1973 (PbEG L 77), inzake de veiligheid van elektrisch materiaal binnen bepaalde spanningsgrenzen (de zgn. Laagspanningsrichtlijn). Indien de risico's van machines hoofdzakelijk van elektrische oorsprong zijn dan vallen zij geheel buiten het toepassingsgebied van de Richtlijn machines, ook wat betreft eventuele andere (rest-)risico's. Aan de Richtlijn 73/23/EEG is uitvoering gegeven in het Warenwetbesluit Elektrotechnische produkten (Stb. 1992, 385). Dit besluit is zowel in de privésfeer als in de beroepsmatige sfeer van toepassing op machines waarvan de risico's hoofdzakelijk van elektrische aard zijn. Een bijzondere regeling op basis van de WGW voor elektrotechnische produkten, uitsluitend bestemd voor en gebruikt in de beroepsmatige sfeer, kan vooralsnog achterwege blijven. In Europees verband wordt een niet-uitputtende lijst voorbereid van machines, waarvan de risico's geacht worden hoofdzakelijk van elektrische oorsprong te zijn. Deze lijst zal in het publicatieblad van de Europese Gemeenschappen worden opgenomen.

2.2. Normadressaat

De Richtlijn machines legt verplichtingen op aan de Lidstaat, aan de fabrikanten van machines en aan de keuringsinstanties, alsmede aan eenieder die machines in de Gemeenschap op de markt brengt.

Indien de fabrikant niet in de Gemeenschap is gevestigd, dan rusten de verplichtingen mede op zijn in de Gemeenschap gevestigde gemachtigde dan wel op de importeur van de machine in de Gemeenschap.¹

2.3. Samenhang met Warenwetgeving

De Richtlijn machines is voor zover het de veiligheid betreft van produkten, bestemd voor niet beroepsmatig gebruik, op basis van de Warenwet (Stb. 1988, 360) uitgevoerd door de Minister van Welzijn, Volksgezondheid en Cultuur in het Warenwetbesluit machines (Stb. 1992, 379).

Voor deze tweedeling van uitvoering van de richtlijn is gekozen om te kunnen komen tot een goede uitvoering van de richtlijn door een optimale betrokkenheid van de ministeries van Sociale Zaken en Werkgelegenheid en van Welzijn, Volksgezondheid en Cultuur bij de veiligheid van de machines, die gebruikt worden op hun beleidsterreinen. Die betrokkenheid geldt zowel in beleidsmatig als in toezichthoudend opzicht.

Het Warenwetbesluit machines en het onderhavige besluit vullen elkaar aan, in die zin dat zij tezamen het gehele toepassingsgebied van de richtlijn beslaan. Het werkingsterrein van die besluiten gezamenlijk wordt in concreto gevormd door machines die in de privé-sfeer en in de beroepsmatige sfeer worden gebruikt, met uitzondering van de categorieën machines die in de richtlijn uitdrukkelijk van toepassing ervan worden uitgesloten. Op deze machines is in de meeste gevallen afzonderlijke regelgeving van toepassing.

Een gevolg van de tweedeling is een zekere overlapping van de werkingssferen van het Warenwetbesluit machines en het Besluit machines. Hierop zal hierna bij de bespreking van het Besluit machines worden ingegaan.

Benadrukt wordt dat het onderhavige besluit en het Warenwetbesluit machines dezelfde produktveiligheidseisen stellen aan een machine. Het referentiekader voor de veiligheid van de machines wordt immers gevormd door de fundamentele veiligheids- en gezondheidseisen van Bijlage I van de Richtlijn machines.

Geharmoniseerde normen hebben een bijzondere status indien

¹ Ook hier geldt dat in verband met de Overeenkomst inzake de Europese Economische Ruimte in de praktijk voor «Gemeenschap» de «Europese Economische Ruimte» gelezen dient te worden. Verwezen wordt voorts naar de artikelsgewijze toelichting op artikel 1

machines in overeenstemming daarmee worden vervaardigd. Dit aspect en de normen, die overigens worden gehanteerd bij de vervaardiging van de machines zullen nader aan de orde komen in de paragrafen 2.4, 2.5 en 3.3.

De Richtlijn machines is niet van toepassing op machines die vóór de inwerkingtreding ervan zijn vervaardigd en in gebruik zijn genomen. In paragraaf 2.10 en in de toelichting op artikel 27 zal hierop nader worden ingegaan.

2.4. Geharmoniseerde normen

In het voorgaande is al opgemerkt, dat men in «nieuwe aanpak»-richtlijnen geen gedetailleerde technische specificaties zal aantreffen, de zogenoemde «global approach». De gedachte hierbij is volgens de «nieuwe aanpak», dat op deze wijze de voltooiing van de interne markt op snelle wijze kan worden gerealiseerd. Eén van de instrumenten die daarbij worden gehanteerd is het gebruik van geharmoniseerde normen. De geharmoniseerde normen bedoeld in de Richtlijn machines worden in opdracht van de Commissie van de Europese Gemeenschappen door de particuliere Europese normalisatie-lichamen CEN en CENELEC ontwikkeld en vastgesteld in gedetailleerde technische specificaties.

Machines die met inachtneming van geharmoniseerde Europese normen worden vervaardigd, worden vermoed te voldoen aan de fundamentele eisen van de richtlijn.

Dit vermoeden is een door de Lid-Staten weerlegbaar vermoeden. De Europese normen zijn immers een vastlegging van een aanvaard veiligheidsniveau, volgens de stand van de techniek op dat moment; zij zijn het resultaat van particulier overleg waarin de overheid soms participeert. Dit brengt met zich mee, dat ook indien een machine is vervaardigd met inachtneming van geharmoniseerde normen, de mogelijkheid zich in de praktijk kan voordoen dat de machine niet volledig aan de fundamentele eisen van de Richtlijn machines voldoet. De overheid dient ingevolge de bepalingen van de richtlijn bij de controle op de naleving uit te gaan van die fundamentele eisen, en zal tegen een produkt dat daaraan niet voldoet moeten kunnen optreden.

In de regel echter zal vervaardiging in overeenstemming met de Europese geharmoniseerde normen een redelijke mate van zekerheid bieden aan de fabrikanten dat de produkten daadwerkelijk aan de fundamentele eisen voldoen. Indien er nog geen geharmoniseerde normen zijn, zal een fabrikant, door gebruikmaking van de in de richtlijn beschreven conformiteitsbeoordelingsprocedures moeten vaststellen, dat de machine voldoet aan de fundamentele veiligheids- en gezondheidseisen van de richtlijn, alvorens hij het EG-merkteken mag aanbrengen.

Dit geldt ook als hij heeft vervaardigd in overeenstemming met nationale normen die van belang en nuttig zijn voor de juiste toepassing van die fundamentele eisen; dit levert echter geen vermoeden van overeenstemming met de fundamentele eisen van de richtlijn op. Alleen indien is vastgesteld dat aan laatstbedoelde overeenstemmingseis is voldaan, mag ook in dit geval het EG-merkteken worden aangebracht.

2.5. Certificering

Ter beoordeling van de overeenstemming met de produkteisen geeft de Richtlijn machines certificeringprocedures die de fabrikant, diens gevolmachtigde in de Gemeenschap of, indien geen van hen in de Gemeenschap is gevestigd, degene die de machines in de Gemeenschap in de handel brengt, in acht dient te nemen om zijn produkten rechtmatig en zonder belemmeringen in de Gemeenschap op de markt te kunnen brengen. Algemeen geldt dat iedere machine, voordat mag worden

overgegaan tot in de handel brengen of in gebruik nemen, voorzien moet zijn van het EG-merkteken en vergezeld moet gaan van een door de fabrikant of diens in de Gemeenschap gevestigde gemachtigde opgestelde «EG-verklaring van overeenstemming», waarin hij verklaart dat het produkt in overeenstemming is met de fundamentele veiligheids-eisen.

Het EG-merkteken en de «EG-verklaring van overeenstemming» mogen uitsluitend worden gebezigd voor machines die niet alleen in overeenstemming zijn met de fundamentele eisen maar ten aanzien waarvan tevens de genoemde voorgeschreven procedures in acht zijn genomen door de in de Gemeenschap gevestigde fabrikant of zijn gemachtigde in de Gemeenschap.

De richtlijn maakt in de keurings- en certificeringsprocedures onderscheid tussen machines met een verhoogd risico, waarvan een opsomming is opgenomen in Bijlage IV van de richtlijn, en machines waarbij een dergelijk verhoogd risico ontbreekt.

Voor de laatstgenoemde categorieën machines geldt, dat de fabrikant of diens binnen de EG gevestigde gemachtigde kan volstaan met het aanleggen en ter beschikking houden van de produktie- en keuringsdocumenten, genoemd in artikel 8, tweede lid, onderdeel a van de richtlijn. Vervolgens wordt de EG-verklaring van overeenstemming opgesteld en mag het EG-merkteken op de machines worden aangebracht.

Voor machines met een verhoogd risico, die niet met inachtneming van geharmoniseerde normen worden vervaardigd, geldt dat zij een EG-typekeuring moeten ondergaan, die moet worden verricht door een onafhankelijke instantie, die vervolgens een EG-typeonderzoek verricht en een verklaring van EG-typeonderzoek aan de fabrikant afgeeft. Vervolgens wordt de EG-verklaring van overeenstemming opgesteld en mag het EG-merkteken op de machines worden aangebracht.

2.6. Keuringsinstanties

De in de vorige paragraaf genoemde onafhankelijke deskundige instantie is een keuringsinstantie die door de Lid-Staat als zodanig is aangewezen en bij de Europese Commissie is aangemeld. De Lid-Staten dienen bij de aanwijzing ten minste de criteria, opgenomen in Bijlage VII van de richtlijn in acht te nemen. Deze criteria hebben betrekking op onder meer de vereiste onafhankelijkheid en deskundigheid van de aan te wijzen instanties. Een uitwerking van de criteria is neergelegd in een reeks geharmoniseerde Europese normen (EN 45000 e.a.). Instanties die aantonen dat zij voldoen aan de voor die instantie relevante «EN-45000»-normen worden vermoed in overeenstemming te zijn met de criteria.

2.7. Overheidstoezicht

Wanneer de overheid constateert dat een machine die van een EG-merkteken is voorzien, vergezeld gaat van een verklaring van overeenstemming, passend is geïnstalleerd en onderhouden en overeenkomstig de bestemming wordt gebruikt, gevaar oplevert voor personen, en in voorkomend geval, voor huisdieren of goederen, dan dienen passende maatregelen te worden genomen om de machine uit de handel te nemen of het in de handel brengen te verbieden of te beperken en de Commissie hiervan onverwijld op de hoogte te stellen, met vermelding van de redenen van deze beslissing en in het bijzonder of de niet-overeenstemming met de fundamentele veiligheidseisen voortvloeit uit a. de niet-naleving van die voorschriften, doordat niet wordt beantwoord aan de normen, b. een verkeerde toepassing van die normen, of c. een leemte in de normen.

Overigens wordt opgemerkt dat de wijzen waarop de certificeringsprocedures (in richtlijnen van latere datum ook conformiteitsbeoordeling genoemd) vorm hebben gekregen in de meer recente «nieuwe aanpak»-richtlijnen onderling wel kunnen verschillen. Voor deze procedures kan bijvoorbeeld ook verwezen zijn naar een bijlage van die richtlijnen, waarbij impliciet of expliciet rekening is gehouden met de uniforme procedurebeschrijving van het Besluit 90/683/EEG van de Raad van de Europese Gemeenschappen van 13 december 1990 (PbEG L380/13), betreffende de modules voor de verschillende fasen van de conformiteitsbeoordelingsprocedures die in de richtlijnen voor technische harmonisatie moeten worden gebruikt.

Met de verklaring van overeenstemming en het merkteken geeft de fabrikant te kennen dat zijn machine voldoet aan de fundamentele eisen van de richtlijn. Indien op een bepaalde machine meer dan één richtlijn van toepassing is, dan wordt het EG-merkteken aangebracht indien de machine aan alle voorschriften van de besluiten tot uitvoering van de toepasselijke richtlijnen voldoet.

2.8. Overgangsrecht

Bij de richtlijn 91/368/EEG van de Raad van de Europese Gemeenschappen van 20 juni 1991 (PbEG L 198) is de Richtlijn machines gewijzigd. Onder meer is een overgangsregeling opgenomen, die er toe leidt dat machines, die voldoen aan de produktveiligheidseisen die in Nederland van toepassing zijn op 31 december 1992, tot en met 31 december 1994 in Nederland mogen worden vervaardigd en onbelemmerd op de Nederlandse markt mogen worden gebracht. Na 1 januari 1995 mogen zij, als zij voldoen aan de bepalingen krachtens de Arbeidsomstandighedenwet, in gebruik blijven.

Deze machines behoeven niet aan de EG-certificeringsprocedures van de richtlijn machines te voldoen en op deze machines mag niet het EG-merkteken worden aangebracht. Op deze machines zijn ook niet de handelsvoordelen van toepassing die gelden voor machines die wel aan de eisen van de richtlijn voldoen. Indien de fabrikant besluit om de machines alsnog aan de Europese regelgeving aan te passen, zijn uitsluitend de bepalingen van het Besluit machines van toepassing. Hieronder, in paragraaf 2.10 zal op de overige wijzigingen worden ingegaan.

2.9. EG-merkteken

Ten aanzien van het EG-merkteken wordt opgemerkt, dat dit niet met een kwaliteitsmerk ten behoeve van de gebruiker verward moet worden. Het heeft immers een specifieke functie die direct samenhangt met het doel van de richtlijn en van artikel 100A van het Verdrag tot oprichting van de Europese Economische Gemeenschap, te weten het opheffen van handelsbelemmeringen tussen de Lid-Staten. In de paragrafen 3.4 en 3.8 wordt nader ingegaan op het EG-merkteken.

2.10. Wijzigingsrichtlijn

De richtlijn is, zoals in paragraaf 2.8. al is aangegeven, gewijzigd bij de richtlijn 91/368/EEG van de Raad van de Europese Gemeenschappen. Deze wijziging houdt naast de reeds genoemde overgangsregeling in, dat bijzondere voorschriften worden gegeven met betrekking tot machines, die een specifiek gevaar opleveren door hun mobiliteit en hun vermogen om te hijsen en te heffen, en eventueel door een combinatie van beide eigenschappen. Bij genoemde wijzigingsrichtlijn is voorts een aantal (artikelen van) richtlijnen van oudere datum ingetrokken. Deze richtlijnen

bevatten voorschriften ten aanzien van specifieke machines, die door de ruime definitie van het begrip «machine» nu onder de Richtlijn machines vallen. Het betreft onder andere:

- de Richtlijn 86/295/EEG van de Raad van 26 mei 1986 inzake op bepaalde bouwmachines gemonteerde constructies ter bescherming bij omslaan (PbEG L 186 d.d. 8/7/1986 p.1);
- de Richtlijn 86/296/EEG van de Raad van 26 mei 1986 inzake op bepaalde bouwmachines gemonteerde constructies ter bescherming tegen vallende voorwerpen (PbEG L 186 d.d. 8/7/1986, p.10);
- de Richtlijn 86/663/EEG van de Raad van 22 december 1986 inzake gemotoriseerde transportwerktuigen (PbEG L 384, d.d. 31/12/1986, p. 12), laatstelijk gewijzigd bij Richtlijn 89/240/EEG (PbEG L 100 van 12/4/1989, p.1).

Voor de genoemde richtlijnen geldt een aparte overgangstermijn: de bepalingen van de Richtlijn machines zijn op de machines van genoemde richtlijnen van toepassing met ingang van 1 juli 1995. De machines die zijn vervaardigd voor 31 december 1995 en die voldoen aan de bepalingen die op 31 december 1992 in Nederland er op van toepassing waren (de veiligheidseisen van de genoemde richtlijnen) blijven vrij verhandelbaar. Indien zij na 31 december 1995 worden vervaardigd of in gebruik worden genomen, dan heeft de fabrikant geen keuze; hij moet vanaf die datum voldoen aan de bepalingen van de Richtlijn machines.

3. Besluit machines

3.1. Samenhang met Warenwetbesluit machines

Zoals in paragraaf 2.3 is aangegeven, is ervoor gekozen voor de toepassing van de bepalingen van de richtlijn twee afzonderlijke besluiten vast te stellen: met betrekking tot machines die uitsluitend bestemd zijn voor gebruik in de privé-sfeer in beginsel het Warenwetbesluit machines, en met betrekking tot machines die uitsluitend bestemd zijn voor gebruik in de arbeidssfeer in beginsel het Besluit machines op basis van de WGW. De samenhang tussen beide besluiten is groot. De overlap tussen de werkingssferen van de twee besluiten geeft in de praktijk geen problemen. Machines die zowel in de privé- als in de arbeidssfeer worden toegepast, moeten voldoen aan beide besluiten. Dit is geen bezwaar nu, zoals gezegd, de gestelde producteisen aan de machines in beide besluiten identiek zijn. In verband met het toezicht op deze overlapcategorie is elk besluit (mede) van toepassing op de categorieën machines die strikt genomen tot de werkingssfeer van het andere besluit behoren, maar die in beide werkingssferen gebruikt kunnen worden.

Een relevant gegeven voor dit laatste wordt onder meer gevormd door de handelskanalen waarin bedoelde machines verkeren. Deze kanalen variëren al naar gelang het type machine; zij veranderen ook in de loop der tijd. In dit verband kan bijvoorbeeld de markuitbreiding van professionele machines naar de doe-het-zelf-sector worden genoemd. Deze machines werden in eerste instantie voor het merendeel slechts aangetroffen in de handelskanalen tussen leverancier (fabrikant) en professionele gebruiker. Meer en meer worden deze en aanverwante machines tevens in de handelskanalen voor de niet-professionele consument aangetroffen, zoals in de doe-het-zelf-centra. Op deze verlegging van handelskanalen moet door de toezichthoudende instanties adequaat kunnen worden gereageerd. Een en ander stelt eisen aan de flexibiliteit van die instanties. Aan elk der toezichthoudende diensten zal zowel op basis van de Warenwet als de WGW toezichthoudende bevoegdheid worden toegekend. Tussen de toezichthoudende instanties van de

betrokken departementen zullen voor deze overlapcategorieën zodanige werkafspraken worden gemaakt dat ieder der instanties zich in de praktijk zal richten op die machines waarvoor zij het best is toegerust enerzijds wat de deskundigheid betreft en anderzijds wat betreft de wijze waarop in de regel toezicht wordt gehouden. Aldus zullen die diensten te allen tijde in staat zijn passende, mogelijk complementaire maatregelen te treffen jegens voornoemde overlapcategorieën en zullen geen leemten in het toezicht kunnen ontstaan.

3.2. Normadressaat

Het besluit legt de verplichtingen, net als de richtlijn, bij de fabrikant, zijn in de Gemeenschap² gevestigde gemachtigde en bij eenieder die de machine in de handel brengt. Daarnaast legt het besluit op degene die een machine voorhanden heeft, aflevert, tentoonstelt of gebruikt de verplichting om de machine in goede staat van onderhoud te doen verkeren, voor zover de machine niet onklaar is gemaakt of kennelijk niet meer voor gebruik bestemd is.

3.3. Certificering

In het besluit zijn de certificeringsprocedures van de richtlijn overgenomen.

In artikel 6, tweede lid onderdeel b van het besluit (artikel 8, tweede lid, onderdeel b van de richtlijn) zijn de certificeringsmaatregelen opgenomen die een fabrikant moet treffen, die een machine met een verhoogd risico vervaardigt en daarbij niet of slechts gedeeltelijk de relevante geharmoniseerde normen heeft toegepast. Dit laatste kan om verschillende redenen het geval zijn. Zo is het denkbaar dat ten aanzien van een bepaald veiligheidsaspect van de machine nog geen geharmoniseerde normen bestaan. Ook is het mogelijk dat een geharmoniseerde norm een door de fabrikant gewenste innovatie niet toestaat; de fabrikant zal dan aan deze norm voorbij willen gaan. Ingevolge dit artikellid heeft de fabrikant geen keuzevrijheid ten aanzien van de te treffen certificeringsmaatregelen: hij moet een model van de machine aan een EG-typeonderzoek onderwerpen.

In artikel 6, tweede lid, onderdeel c van het besluit (artikel 8, tweede lid, onderdeel c van de richtlijn) wordt aangegeven welke maatregelen een fabrikant bij de vervaardiging van machines met een verhoogd risico moet treffen indien hij daarbij wel de geharmoniseerde normen met betrekking tot alle op die machines van toepassing zijnde fundamentele eisen heeft toegepast. Hij heeft daarbij de keuzevrijheid uit een drietal mogelijkheden, variërend van het samenstellen van een technisch dossier en het toezenden daarvan aan een deskundige onafhankelijke instantie, tot een EG-typeonderzoek van de machine door een dergelijke instantie.

3.4. EG-typeonderzoek

In veel gevallen is volgens de richtlijn geen typekeuring voorgeschreven. In die gevallen dient de fabrikant, na het voorgeschreven dossier te hebben samengesteld, zelfstandig te verklaren dat de vervaardigde machines in overeenstemming zijn met de fundamentele veiligheids- en gezondheidseisen en het EG-merkteken aan te brengen. Hij zal, zowel bij machines die niet als machines die wel aan een EG-typeonderzoek zijn onderworpen, als het gaat om serieproductie, zich er steeds van moeten vergewissen dat de machines aan de specificaties van het dossier en aan de voorschriften voldoen. Meestal wordt hierbij niet van een keuring/beproeving gebruik gemaakt. Bovendien ziet een steekproef vaak op de eigen kwaliteitseisen van de fabrikant.

² Zie noot 1

In de verbodsbepalingen, die ingevolge de WGW op machines van toepassing zijn, wordt ook een onderscheid gemaakt: het verbod van artikel 10, tweede lid WGW geldt voor de machines waarvoor geen «keuring» is voorgeschreven; het verbod van artikel 10, derde lid geldt voor de machines, die aan een EG-typeonderzoek door een keuringsinstantie moeten worden onderworpen: het zijn de machines bedoeld in artikel 6, tweede lid, onderdeel b, en onderdeel c, onder 3°.

Omdat de richtlijn voorziet in geharmoniseerde certificeringsprocedures, moet een EG-merkteken worden aangebracht, ongeacht of een keuring in de zin van de WGW bestaat.

Uitgangspunt is de juistheid van de veronderstelling dat het EG-merkteken de overeenstemming met de fundamentele veiligheidseisen aangeeft. De richtlijn ziet in beginsel op productie en in de handel brengen van machines; de WGW heeft een groter toepassingsbereik. Voorkomen moet worden dat een gebruiker een nieuwe machine ter beschikking krijgt waarop ten onrechte het EG-merkteken is aangebracht. Om in deze situatie tegen de fabrikant, of een van de andere personen genoemd in artikel 6, te kunnen optreden, is in het achtste lid van artikel 6 een verbodsbepaling opgenomen ten aanzien van handelingen in strijd met de eerste twee leden van dat artikel.

In het regime van de WGW mag een machine, dat aan een typekeuring is onderworpen, uitsluitend geheel in overeenstemming met het model vervaardigd worden. Hieruit volgt dat elke, ten opzichte van het model, gewijzigde machine – of een model daarvan – aan een typekeuring moet worden onderworpen. Dit kan praktische problemen geven, indien niet steeds exact dezelfde specificaties kunnen worden gevolgd. Gedacht kan hier worden aan een andere uitvoering van een reeds typegekeurde machine, maar ook aan de marges die in de praktijk moeten worden gehanteerd vanwege de specificatiemarges waarmee grondstoffen worden aangeleverd aan de fabrikant. Om tegemoet te komen aan de genoemde praktische problemen is een aanvullende regeling getroffen in artikel 6, zevende lid, van het Besluit. In aanmerking is daarbij genomen, dat het richtlijnstelsel een grote rol toekent aan de keuringsinstantie bij de beoordeling van de overeenstemming van de machines met de fundamentele veiligheids- en gezondheidseisen. De fabrikant moet, indien een machine aan een EG-typeonderzoek is onderworpen, op grond van artikel 6, zevende lid van het besluit, en in overeenstemming met Bijlage VI van de Richtlijn, elke wijziging aan de machines die hij vervaardigt ten opzichte van het model dat een typeonderzoek heeft ondergaan, melden aan de keuringsinstantie. Deze onderzoekt de wijziging en stelt vast of de aldus gewijzigde machine zodanig afwijkt van het typegekeurde model, dat deze onderwerp van een afzonderlijk typeonderzoek behoort te zijn. Zo niet, dan valt de gewijzigde machine onder de eerder afgegeven verklaring van EG-typekeuring, die daartoe op een aangevuld dossier berust. De gewijzigde machine hoort volgens de verklaring in overeenstemming te zijn met het – eventueel aangevulde – model.

De consequentie van het niet-melden van een wijziging in de vervaardigde machines of van het model is dat de fabrikant het risico loopt een verklaring van overeenstemming af te geven, waarvan de inhoud niet strookt met de feitelijke (niet-)overeenstemming tussen de vervaardigde machines en het model, hetgeen ingevolge het achtste lid verboden is.

3.5. Keuringsinstanties

De Minister van Sociale Zaken en Werkgelegenheid wijst de keuringsinstanties aan, zulks in overeenstemming met de Minister van Welzijn, Volksgezondheid en Cultuur. Hiermee wordt bereikt dat de aanwijzingen van de beide ministers op het gebied van machines op elkaar zijn afgestemd. In het kader van het te voeren aanwijzingsbeleid zullen de

ministers de genoemde EN 45000-normen als leidraad hanteren. De aan te wijzen instanties kunnen het voldoen aan deze normen aantonen door over relevante erkenningen van de Raad voor de certificatie en STERLAB/Sterin te beschikken. De beide ministers zullen, waar efficiënt en mogelijk, de bedoelde erkenningen verlangen, alvorens tot aanwijzing wordt overgegaan. Deze aanpak is in overeenstemming met het Ministeraadsbesluit over keuring en certificatie in een Europese context, waarover de Tweede Kamer is geïnformeerd bij brief van de Minister van Economische Zaken van 9 januari 1991 (kamerstukken II 1990/91, 21 800 XIII, nr. 41).

Met deze handelwijze wordt bewerkstelligd dat de door de Minister van Sociale Zaken en Werkgelegenheid, in overeenstemming met de Minister van Welzijn, Volksgezondheid en Cultuur, aan de Commissie van de Europese Gemeenschappen gemelde instanties voldoen aan de in Bijlage VII gestelde criteria. Met de aangewezen Nederlandse instantie worden voor zover dat voor de toepassing van dit besluit noodzakelijk is, gelijkgesteld de door de andere Lid-Staten in het kader van de Richtlijn machines bij de Commissie aangemelde keuringsinstanties.

3.6. Overheidstoezicht

Als de diensten die belast zijn met het toezicht op de naleving van de richtlijnbevestigingen worden, op grond van artikel 16, tweede lid van de WGW, aangewezen de Arbeidsinspectie en de Dienst voor het Stoomwezen, alsmede de Inspectie voor de gezondheidsbescherming. Deze instanties worden door beide betrokken Ministers over en weer bevoegd verklaard teneinde de controle op de naleving van het Warenwetbesluit machines en van het Besluit machines, ter hand te kunnen nemen met de bevoegdheden, die de Warenwet en de WGW geven.

3.7. Bijzondere maatregelen

Op grond van het nieuwe artikel 25a en vooruitlopend op een in voorbereiding zijnde herziening van de WGW zijn in dit besluit in de artikelen 13 en 14 bepalingen opgenomen die ook bij grote aantallen machines het nemen van passende maatregelen mogelijk maken. In de artikelsgewijze toelichting wordt hierop ingegaan. De genoemde artikelen zullen te zijner tijd hun ordelijke plaats in de herziene WGW krijgen. De maatregelen die op grond van de artikelen 12 en 19 van de WGW genomen kunnen worden, zoals het eisen van herstelling of behandeling, het aanbrengen van een merk van afkeuring of verzegeling, beperken zich namelijk tot afzonderlijke objecten en zijn niet in alle omstandigheden «passend» om uitvoering te geven aan de richtlijn.

3.8. EG-merkteken

Het EG-merkteken kan beschouwd worden als het merkteken als bedoeld in artikel 2, onderdeel van de WGW of het in artikel 3 van de WGW genoemde merk van goedkeuring. Met het aanbrengen van het EG-merkteken – in samenhang met de overige aanduidingen als bedoeld in punt 1.7.3. van Bijlage I van de richtlijn – is aan de verplichtingen ingevolge de WGW met betrekking tot merktekenen en merken van goedkeuring voldaan.

In een ministeriële regeling zal toepassing gegeven worden aan het bepaalde in artikel 4, zesde lid van de WGW: de in het buitenland op machines aangebrachte EG-merkteken hebben immers dezelfde betekenis als de in Nederland aangebrachte EG-merkteken. Gevolg hiervan is, dat machines, die worden ingevoerd en die zijn voorzien van het EG-merkteken en vergezeld gaan van een verklaring van overeen-

stemming, niet ingevolge artikel 8, tweede lid van de WGW tot het verrichten van een keuring behoeft te worden aangegeven bij de Arbeidsinspectie.

3.9. Aanvullende rechtsbescherming

In aanvulling op de bestaande beroepsmogelijkheden van de WGW is voorzien in een rechtsbeschermingsregeling voor betrokkenen tegen beslissingen van keuringsinstanties over de intrekking van een verklaring van EG-typeonderzoek in het kader van de certificeringsprocedures.

3.10. Implementatie

De basis voor de uitvoering van de Richtlijn machines wordt gevormd door de artikelen 1 tot en met 6 en 25a van de WGW, waarvan de artikelen 4, 5 en 25a gewijzigd zijn bij de in paragraaf 1 reeds genoemde Wet van 20 november 1991 (Stb. 1991, 659). Door de wijziging van artikel 25a WGW is de mogelijkheid geopend dat in een algemene maatregel van bestuur EG-verplichtingen kunnen worden opgenomen. Hoewel artikel 25a WGW niet voorziet in afwijkingen van de wet, is het mogelijk aanvullingen op het in de WGW voorgestane stelsel bij of krachtens algemene maatregel van bestuur te regelen. De onderhavige richtlijn verlangt op onderdelen dergelijke aanvullingen. Dit geldt in het bijzonder voor de certificeringsprocedures, en voor de ten opzichte van de WGW aanvullende rechtsbescherming tegen een beslissing van een keuringsinstantie tot intrekking van een verklaring van EG-typeonderzoek, een figuur die de WGW niet kent, en ten aanzien van de overgangsbepalingen voor de productie en het gebruik van machines die voldoen aan de nationale voorschriften die in Nederland op 31 december 1992 van kracht zijn. Ten aanzien van de overgangsbepalingen wordt geregeld, dat enerzijds de productie van machines, die niet in overeenstemming is met de bepalingen van het Besluit machines, maar wel met de bepalingen van een ander, tot 1 januari 1993 op die machines van toepassing zijnd (WGW-)besluit, gedurende de overgangperiode toegestaan is, en dat het gebruik van die machines toegestaan is en blijft. Het gaat daarbij zowel om machines ten aanzien waarvan het Besluit machines wel een keuring voorschrijft, als om machines ten aanzien waarvan het Besluit machines geen keuring voorschrijft. Op deze machines blijven gedurende de overgangperiode tot 1 januari 1995, respectievelijk 1 januari 1996 (namelijk rops/fops) de nationale produktveiligheidseisen van kracht, met de daaraan gekoppelde verboden van artikel 10 van de WGW. De nationale produktveiligheidsbepalingen vormen een alternatief, dat dwingend is voorgeschreven als niet de bepalingen van het Besluit machines worden toegepast. Indien men echter van het EG-merkteken gebruik wil maken, dan moet het Besluit machines worden toegepast. Om de fabrikanten niet te confronteren met twee verbodsbepalingen ten aanzien van de toe te passen veiligheidsvoorschriften is het noodzakelijk om zowel in het Besluit machines als in de algemene maatregelen van bestuur op grond van de WGW een bepaling op te nemen, die voorkomt dat indien men overeenkomstig de bepalingen van die nationale algemene maatregelen van bestuur machines vervaardigt, men niet wordt geconfronteerd met een verbod om anders dan met inachtneming van de bepalingen van het Besluit machines te vervaardigen. Derhalve is ten aanzien van machines steeds gewaarborgd dat één verbodsbepaling van kracht is. De verbodsbepalingen sluiten de toepassing van de naast elkaar bestaande produktveiligheidsbepalingen niet wederzijds uit.

Voor de machines, die voor het einde van de overgangperiode zijn vervaardigd en in gebruik genomen, geldt dat zij niet aan de funda-

mentele eisen van Bijlage I behoeven te voldoen, indien tenminste de fabrikant geen EG-merkteken wenst aan te brengen. Het is de bedoeling, dat alle op de markt aanwezige machines op den duur aan de fundamentele eisen moeten gaan voldoen.

De richtlijn schrijft voor dat reeds op 1 januari 1992 de teksten van de wettelijke maatregelen ter uitvoering van de richtlijn aan de Commissie moeten zijn medegedeeld. In de wijziging van de WGW die noodzakelijk was voor de implementatie van (onder meer) de Richtlijn machines is een belangrijke oorzaak van de overschrijding van deze datum gelegen. Maar ook de daarop volgende verwerking van de wijzigingen, met name die van een compleet stelsel van overgangsbepalingen, die de richtlijn 91/368/EEG met zich meebracht, alsmede de onzekerheid over de wijze waarop de Arboraad, dan wel andere betrokkenen, bij de totstandkoming betrokken behoorden te worden (verwezen kan in dit verband worden naar het wetsvoorstel tot wijziging van de Algemene wet bestuursrecht, in verband met versnelling van de implementatie van EG-richtlijnen die in juli van dit jaar aan het parlement is aangeboden; TK 1991-1992, 22 690), heeft invloed gehad op de voortgang.

Het Besluit machines zal evenwel op of omstreeks de datum met ingang van welke het volgens de voorschriften van de richtlijn moet worden toegepast, 1 januari 1993, in werking kunnen treden.

Voor de aanwijzing van de toepasselijke vervaardigingsvoorschriften is gekozen voor een rechtstreekse verwijzingsmethode naar de bijlagen van de richtlijn, die in het Publicatieblad van de Europese Gemeenschappen zijn opgenomen. Dit stuit niet op bezwaren, met name niet met betrekking tot de kenbaarheid van de bepalingen, nu het Publicatieblad in de Nederlandse taal is gesteld en rechtstreeks toegankelijk is voor de belanghebbenden. Vermeden wordt tevens dat het onderhavige besluit moet worden gewijzigd indien een bijlage van de richtlijn wijziging zou ondergaan. Een wijziging in een Bijlage wordt ingevolge artikel 16 bekendgemaakt in de Staatscourant.

Als bijlage bij de Nota van toelichting is een concordantietabel opgenomen.

3.11. Binnengekomen adviezen en commentaren

Artikel 7 WGW bepaalt dat, behoudens in spoedgevallen, regelen ter uitvoering van de artikelen 1, 2, 3 en 6 van de WGW, niet vastgesteld worden dan nadat de daarvoor in aanmerking komende belanghebbenden of organisaties van belanghebbenden in de gelegenheid zijn gesteld te worden gehoord. De Arboraad is bij brief van 7 september 1992 in de gelegenheid gesteld opmerkingen te maken. Zulks is niet binnen de gestelde termijn geschied. Bekend is evenwel, dat de richtlijn wat betreft de reikwijdte van bijlage IV in bepaalde kringen van belanghebbenden op bezwaren stuit. In dit verband verdient opmerking dat in het recente verleden bij de totstandkoming van de reeds genoemde wijziging van de WGW in de memorie van antwoord (TK 1991-1992, 22 057, nr. 6) de problematiek rond de hijs- en hefwerktuigen naar aanleiding van reacties van organisaties van belanghebbenden nadrukkelijk aan de orde is gesteld. Reeds bij die gelegenheid is opgemerkt dat de Nederlandse inbreng er bij de totstandkoming van de richtlijn 89/392/EEG voortdurend op gericht is geweest bepaalde hijs- en hefwerktuigen opgenomen te krijgen in bijlage IV om aansluiting te bewerkstelligen bij de hier vigerende regelgeving op basis van de Arbeidsomstandighedenwet voor onderzoeken en beproeven van hijskranen. Dit laatste is niet mogelijk gebleken; de Commissie en de overige Lid-Staten bleken het Nederlandse standpunt, dat tot in de

eindfase van de totstandkoming van richtlijn 89/392/EEG, maar ook later bij die van de wijzigingsrichtlijn 91/368/EEG is gehandhaafd, niet te willen steunen. Het niet opnemen in Bijlage IV en het harmoniserende karakter van de richtlijnen hebben als consequentie dat ten aanzien van hijskranen, in afwijking van de stukskeuringen die thans zijn voorgescreven, een fabrikantenkeuring moet worden toegestaan. Een verplichting om hijskranen vóór de eerste ingebruikneming te laten onderzoeken en te beproeven door een onafhankelijke derde is niet meer toegestaan.

Verwezen wordt voorts naar de artikelsgewijze toelichting op de artikelen 17 tot en met 19.

3.12. Deregulering/bedrijfseffecten

Gelet op de aanwijzingen inzake toetsing van ontwerpen van wet en van algemene maatregel van bestuur, vastgesteld bij besluit van de minister-president van 16 januari 1985 (Stcrt. 1985, 18) dient het volgende te worden opgemerkt.

Wat betreft de Nederlandse wetgeving is sprake van samenhang en overlap met andere regelgeving, met name het Warenwetbesluit machines, het Veiligheidsbesluit gevaarlijke werktuigen en de produktveiligheidsbepalingen die thans nog in de Veiligheidsbesluiten op basis van de Arbeidsomstandighedenwet voorkomen. In het Besluit machines zijn bepalingen opgenomen die de consequenties van die samenhang en overlap reguleren. Voor de uitvoering en de financiering van de regeling worden noch nieuwe publiekrechtelijke noch privaatrechtelijke organen in het leven geroepen. Er worden in het kader van de communautaire regeling instrumenten toegevoegd aan de thans in de WGW bestaande, zoals de intrekking van een EG-typeonderzoekverklaring door een keuringsinstantie.

De uit de regeling voortvloeiende kosten voor de overheid, de burger, het bedrijfsleven en non-profitinstellingen worden bepaald door de mate van intensiteit van het toezicht door de toezichthoudende instanties, hetgeen tot uiting komt in de voorgeschreven certificeringsprocedure. Deze kosten zullen per categorie machine kunnen verschillen. Wat betreft de mogelijke baten kan er op gewezen worden dat de grotere mate van veiligheid mogelijk een (indirect) gunstig effect heeft op de kosten van het gebruik van machines.

Hoewel de kosten en baten van de onderhavige richtlijn niet vooraf kwantificeerbaar zijn, kan gesteld worden dat de uit de regeling per saldo voortvloeiende kosten zeer gering zullen zijn. De regeling heeft noch personele gevolgen, noch gevolgen voor de werkdruk van het justitiële apparaat.

Het besluit heeft geen bijzondere gevolgen voor de positie van vrouwen.

In het onderstaande zal artikelsgewijs worden ingegaan op de wijze waarop in het besluit uitvoering is gegeven aan de richtlijn.

II. ARTIKELSGEWIJZE TOELICHTING

Artikel 1

In dit artikel zijn definities gegeven. Voor zover deze definities toelichting behoeven wordt het volgende opgemerkt. In onderdeel a is de ruime definitie van machine van de richtlijn overgenomen. Gelet op de systematiek van de aanwijzing van machines als gevaarlijke werktuigen, is in de definitie in onderdeel a, sub 2° de zinsnede «verwisselbaar

gereedschap, dat al of niet behoort tot de uitrusting van de machine» gebruikt, hoewel de Nederlandse tekst van de richtlijn spreekt van het woord «werktuig». Voorbeelden hiervan zijn verspanende gereedschappen en stelgereedschappen in het verband van een grotere machine. In samenhang met de uitzonderingen ingevolge artikel 3 van het besluit, wordt zo de werkingsfeer van het besluit gegeven.

Ten aanzien van de definitie van keuringsinstantie in onderdeel d wordt opgemerkt dat de aanwijzing in het kader van het Besluit machines op grond van artikel 5 van de wet zal geschieden door de Minister van Sociale Zaken en Werkgelegenheid. Verwezen wordt naar hetgeen is opgemerkt in paragraaf 3.5 van het algemene gedeelte van de toelichting met betrekking met de medebetrokkenheid van de Minister van Welzijn, Volksgezondheid en Cultuur bij de aanwijzing.

Ten aanzien van de toepasselijkheid van de richtlijn op het grondgebied van de Europese Economische Ruimte wordt opgemerkt, dat Zweden de richtlijn met ingang van 1 januari 1994 zal toepassen.

Artikel 2

In dit artikel is, in overeenstemming met de systematiek van de WGW, de in artikel 1 gedefinieerde machine aangewezen als gevaarlijk werktuig in de zin van de wet.

Artikel 3

Dit artikel geeft een opsomming van de categorieën machines die van de toepassing van het besluit worden uitgezonderd en die in het onderhavige besluit derhalve niet als gevaarlijke werktuigen worden aangewezen; de bepalingen van het besluit zijn daarop niet van toepassing. In onderdeel c wordt aan de betrokken ministers de bevoegdheid gegeven de categorieën machines aan te wijzen, waarop het besluit niet van toepassing is. Deze categorieën zullen in ieder geval overeenkomen met de categorieën waarop de Richtlijn machines volgens artikel 1, derde lid van de richtlijn niet van toepassing is.

Artikel 4

In dit artikel is de basisverplichting van de richtlijn, dat machines moeten voldoen aan de fundamentele veiligheids- en gezondheidsvoorschriften opgenomen. Wat de verwijzingsmethodiek naar de bepalingen van de (bijlagen van de) richtlijn wordt verwezen naar hetgeen in paragraaf 3.10 van het algemeen gedeelte van de nota van toelichting is opgemerkt.

Artikel 5

Met betrekking tot de betekenis van de hier bedoelde geharmoniseerde normen en van het vermoeden van overeenstemming wordt verwezen naar hetgeen in paragraaf 3.3 van het algemeen gedeelte van de nota van toelichting is opgemerkt.

Artikel 6

In dit artikel is de regeling die de richtlijn geeft voor de wijze van certificering en voor het aanbrengen van het EG-merkteken weergegeven. Opgemerkt wordt, dat de wijze waarop de fabrikanten en de andere in het artikel genoemde personen aan de procedures moeten voldoen rechtstreeks uit het besluit voortvloeit.

Van belang voor de juistheid en geldigheid van een verklaring van EG-typeonderzoek is dat een fabrikant elke wijziging die hij aanbrengt of voornemens is aan te brengen in het model dat dat onderzoek ondergaat meldt aan de keuringsinstantie. Deze bepaalt dan of sprake is van zodanige wijziging van het model dat de verklaring van EG-typeonderzoek niet meer geacht kan worden het op dit gewijzigde model betrekking te hebben. Indien zowel het eerste als het gewijzigde model voldoen aan de fundamentele veiligheidseisen heeft de fabrikant de keuze om machines volgens het ene of volgens het andere model te vervaardigen.

Met deze verplichting voor degene die machines in Nederland op de Europese markt brengt, en die daartoe gebruik maakt van de door de Nederlandse overheid aangewezen keuringsinstantie, wordt voorkomen, dat de fabrikant bij elke wijziging van een machine een typeonderzoek moet laten verrichten.

Indien een machine is voorzien van het EG-merkteken en vergezeld gaat van de verklaring van overeenstemming, dan is daarmee een zelfde vermoeden van overeenstemming met de fundamentele veiligheidseisen gevestigd, als waarvan in het algemene deel van de toelichting sprake was in het kader van de betekenis van produktie met inachtneming van geharmoniseerde normen.

Met betrekking tot de verbodsbepaling in het achtste lid wordt verwezen naar paragraaf 3.4. Een gedraging in strijd met de verplichtingen, voortvloeiende uit de certificeringsprocedure is verboden en strafbaar ingevolge artikelen 25a juncto 15 WGW, juncto artikel 1, onderdeel 4° van de Wet op de Economische delicten (Stb. 1950, K 258).

Artikel 7

In dit artikel worden de aanvullingen en uitzonderingen op het bepaalde in artikel 6 gegeven.

In het eerste lid is de uitbreiding die de richtlijn geeft aan de groep van personen die verantwoordelijk zijn voor het voldoen aan de certificeringsprocedures overgenomen.

In het tweede lid is de uitzondering op het beginsel dat een machine als geheel op overeenstemming met de veiligheids- en gezondheidseisen moet worden beoordeeld opgenomen. Indien zowel een machine als een verwisselbaar uitrustingsstuk aan de richtlijnbevestigingen voldoen, dan behoeft degene die dat uitrustingsstuk op de machine aansluit niet zorg te dragen voor een verklaring van overeenstemming e.d. voor de aldus samengestelde machine.

In het derde lid is bepaald, dat ten aanzien van een machine die niet zelfstandig kan werken, en die bestemd is om te worden ingebouwd in of samengebouwd met een andere machine (waarop het besluit ook van toepassing is), hetgeen moet blijken uit een verklaring van de fabrikant, niet voor elk van de samenstellende machines afzonderlijk de certificeringsprocedure behoeft te worden gevolgd. De samengestelde machine moet echter wel aan de procedures hebben voldaan, voordat deze in de handel mag worden gebracht of in gebruik mag worden genomen.

Artikel 8

De richtlijn geeft voorschriften ten aanzien van het aanbrengen en het gebruik van het EG-merkteken. Deze zijn hier overgenomen.

Artikel 9

De richtlijn gaat in Bijlage VI ervan uit, dat een EG-verklaring van typeonderzoek, die door een keuringsinstantie is afgegeven, kan worden ingetrokken. Dit kan alleen, als het model, waarvoor de verklaring is afgegeven, niet (meer) voldoet aan de fundamentele eisen, bijvoorbeeld nadat die zijn gewijzigd. Dit kan een gevolg zijn van de voortgeschreden techniek. Een dergelijke wijziging en de daarmee samenhangende gevolgen zullen eerst in Europees verband aan de orde komen, alvorens zij consequenties voor het nationale recht heeft. Met de intrekking wordt verhinderd dat een fabrikant machines vervaardigt, en daarvoor een verklaring van overeenstemming met een model afgeeft, dat niet aan de fundamentele voorschriften voldoet. Tegen een intrekking van een EG-verklaring van typeonderzoek kan de belanghebbende ingevolge artikel 13 van de WGW beroep instellen.

Artikel 10

In dit artikel zijn verkeers- en gebruiksvoorschriften opgenomen op grond van artikel 6 WGW. Een machine dient, zolang deze nog kan worden gebruikt, in goede staat van onderhoud te verkeren. Indien redelijkerwijs als vaststaand moet worden aangenomen dat de voorhanden machine, die niet in gebruik is, ook niet meer gebruikt zal worden, rust de verplichting om de machine in goede staat van onderhoud te houden niet op degene bij wie de machine voorhanden is.

Artikel 11

Machines die (nog) niet aan de minimumvoorschriften voldoen mogen wel worden tentoongesteld, mits aan de voorwaarden van dit artikel wordt voldaan.

Artikel 12

In verband met het kunnen uitoefenen van een behoorlijk toezicht, en om in staat te zijn eventuele noodmaatregelen adequaat uit te voeren, is het noodzakelijk bepalingen op te nemen over de hantering van het merk van afkeuring.

Artikelen 13 en 14

Hoewel in het kader van het toezicht op de naleving van de wet en de opsporing en de vervolging van strafbare feiten ten aanzien van afzonderlijk identificeerbare machines door de overheid instrumenten ter beschikking staan om het verkeer en gebruik van gevaarlijk geachte machines in te perken (herbeoordeling, herstelling/behandeling, inbeslagneming), is het noodzakelijk om een bij de overheid en/of fabrikant al of niet bekende groep bezitters (handelaren) van niet afzonderlijk identificeerbare machines ervan op de hoogte te stellen dat deze gevaarlijk worden geacht. Hiertoe is de mogelijkheid van een publiek-rechtelijke waarschuwingsplicht opgenomen. In artikel 21 van de Warenwet is dezelfde regeling getroffen.

De artikelen 13 en 14 strekken ertoe uitvoering te kunnen geven aan de in artikel 7 van de richtlijn gegeven opdracht aan de Lid-Staten om passende maatregelen te nemen teneinde machines uit de handel te nemen of de handel en het vrije verkeer ervan te beperken of te verbieden indien deze machines, hoewel voorzien van een EG-merkteken en gebruikt overeenkomstig de bestemming, toch gevaar opleveren voor de veiligheid van personen, huisdieren of goederen.

Van de nieuwe bevoegdheden zal gebruik worden gemaakt indien de ernst van het gevaar aanleiding geeft om niet te wachten op soortgelijke maatregelen die de fabrikant naar verwachting vrijwillig zal nemen vanuit zijn verantwoordelijkheid voor de door hem geproduceerde produkten. Ook in die gevallen, waarin een fabrikant onwillig is bedoelde maatregelen te nemen of dit niet op doeltreffende wijze doet, heeft de overheid zo een instrument in handen om ten laste van de fabrikant, of diens gevolmachtigde binnen de Gemeenschap, waarschuwingen te doen uitgaan.

Indien de situatie waarop de artikelen 13 en 14 doelen zich voordoet kan de waarschuwingsplicht op grond van artikel 13 aan de fabrikant worden opgelegd.

Als het gevaar dat een machine oplevert, direct ingrijpen noodzakelijk maakt zal een verbod als bedoeld in artikel 14 eerste lid, onder a, worden uitgevaardigd. In artikel 40 van de Wet milieugevaarlijke stoffen (Stb. 1985, 639) is een soortgelijke bepaling opgenomen.

De fabrikant kan voorts ingevolge artikel 14 verplicht worden om passende maatregelen te nemen om de betrokken machines zoveel mogelijk uit de handel te nemen (artikel 14, eerste lid, onder b).

Ten aanzien van de strafbaarheid van handelingen in strijd met een maatregel op grond van artikel 14 wordt verwezen naar de toelichting op artikel 6.

Genoemde maatregelen, die slechts zullen volgen voorzover zij niet vrijwillig door de fabrikant worden genomen, worden onder vermelding van de daaraan ten grondslag liggende redenen onverwijld aan de betrokkenen en de Europese Commissie gemeld en gepubliceerd in de Staatscourant.

Artikel 15

Uitdrukkelijk is de uit de richtlijn voortvloeiende verplichting opgenomen, om uitsluitend keuringsinstanties aan te wijzen die tenminste voldoen aan de in de bijlage VII van de richtlijn gestelde voorwaarden.

Voorts kan een keuringsinstantie die als zodanig, door een andere Lid-Staat van de Europese Gemeenschappen in het kader van de Richtlijn machines is aangemeld, zonder beperkingen in Nederland bij certificeringsprocedures van machines betrokken worden. Zij is voor wat betreft het functioneren als keuringsinstantie in het kader van de Richtlijn machines onderworpen aan het toezicht door die andere Lid-Staat. Indien zij aan de in Nederland gestelde aanwijzingscriteria voldoet, kan zij aangewezen worden door de Nederlandse overheid. Voor zover zij vervolgens keuringen verricht en certificaten afgeeft als door Nederland aangewezen instantie, kan op die werkzaamheden door de Nederlandse overheid toezicht worden gehouden.

Artikel 16

Met betrekking tot verwijzingen zij verwezen naar hetgeen in paragraaf 3.10 van het algemene gedeelte van de toelichting dienaangaande is opgemerkt.

Artikel 17 tot en met 19

De thans in de regelgeving op grond van de Arbeidsomstandighedenwet opgenomen bepalingen met betrekking tot nieuwbouwkeuringen van machines voor eerste ingebruikneming kunnen met het oog op het stelsel van de Richtlijn machines niet zonder meer gehandhaafd blijven; zij zijn in de huidige vorm strijdig met het bepaalde in artikel 4, eerste lid van de richtlijn.

Artikel 20 tot en met 23

Om de thans in de Nederlandse regelgeving bestaande produktveiligheidsregelingen en die van het Besluit machines niet tegelijk op dezelfde produkten van toepassing te laten zijn, dienen zowel in de betrokken algemene maatregelen van bestuur op grond van de WGW, als in het besluit machines daartoe strekkende bepalingen te worden opgenomen. Uit de toegevoegde artikelen volgt dat de fabrikanten een keus hebben: ofwel men vervaardigt de machine overeenkomstig het Besluit machines – men past niet de andere algemene maatregelen van bestuur toe – ofwel men vervaardigt, tot 1 januari 1995, overeenkomstig de nationale bepalingen – en past het Besluit machines niet toe –. In het laatste geval kan de machine alsnog aan het Besluit machines worden aangepast, maar dan kan alleen dat laatstgenoemde besluit worden toegepast.

Ook de fabrikanten die op grond van de overgangsbepalingen van de richtlijn ervoor kiezen (nog) niet in overeenstemming met het Besluit machines hun produkten te vervaardigen, maar de nationale bepalingen die op 31 december 1992 van kracht zijn toepassen, zullen echter in beginsel moeten voldoen aan die horizontale, op communautaire richtlijnen gebaseerde, produktveiligheidsregelen die zien op een bepaald veiligheidsaspect, na inwerkingtreding van die regelen. De keuze van de fabrikanten in de overgangperiode is derhalve de keuze tussen toepassing van het Besluit machines en in aanvulling daarop, de overige, op communautaire richtlijnen gebaseerde bepalingen, of toepassing van de op 31 december 1992 in Nederland geldende voorschriften, eveneens aangevuld met bedoelde van communautair recht afgeleide overige bepalingen.

De bepalingen van de algemene maatregelen van bestuur op basis van de WGW die tot de inwerkingtreding van dit besluit de produktveiligheid van de daaronder vallende machines regelden, blijven in verband met de keuzevrijheid die de fabrikant gedurende de overgangperiode heeft in stand.

Opgemerkt wordt dat van de in het Besluit Acetyleenontwikkelaars genoemde toestellen alleen de reduceertoestellen als machines in de zin van het Besluit machines moeten worden aangemerkt. Het Besluit kan dan ook niet als geheel worden ingetrokken. Voor zover van toepassing op reduceertoestellen zijn enige wijzigingen aangebracht, die in moeten gaan na de overgangperiode. In artikel 28 is daartoe een voorziening opgenomen.

Artikel 24 en 25

Ook voor de onlangs in werking getreden Besluit kantel- en valbeveiligingen bouwmachines (Stb. 1992, 267) en het Besluit gemotoriseerde transportwerktuigen (Stb. 1992, 77) geldt wat hiervoor voor de reeds bestaande WGW-besluiten is opgemerkt bij de artikelen 20 tot en met 23.

Artikel 26

Ingevolge de overgangsbepalingen van de richtlijn vallen de in dit artikel bedoelde categorieën met ingang van de genoemde data onder de Richtlijn machines. Vanaf die data moeten de genoemde besluiten worden ingetrokken.

De besluiten, genoemd in het eerste lid, zijn nooit in werking getreden.

Artikel 27

Ingevolge artikel 28 treedt dit besluit in werking op 1 januari 1993. Artikel 27 geeft, tezamen met de artikelen 20 tot en met 26 een overgangsregime dat voortvloeit uit de inwerkingtredingsbepalingen van de Richtlijn machines, zoals die zijn gewijzigd bij de richtlijn 91/368/EEG.

In het eerste en het tweede lid wordt voor de daar genoemde machines bepaald, dat zij mogen worden gebruikt zonder dat zij in overeenstemming met de fundamentele eisen van artikel 4 worden gebracht. Met deze regeling wijkt het Besluit machines af van het Warenwetbesluit machines, waarin is geregeld dat machines, die voldoen aan de nationale bepalingen, tot 1 januari 1995 mogen worden verhandeld.

Indien deze machines in gebruik zijn genomen, zullen zij moeten blijven voldoen aan de bepalingen van de toepasselijke overige communautaire richtlijnen, onder meer richtlijn 89/655/EEG die ziet op het gebruik van arbeidsmiddelen.

De regeling in artikel 27 hangt samen met de verbodsbepalingen van de WGW. Vermeden wordt dat ten aanzien van een machine, die voldoet aan de nationale bepalingen, die op 31 december 1992 van kracht zijn, na 1 januari 1995 de eis aan aanpassing aan het Besluit machines wordt gesteld.

Voor het overige zij verwezen naar hetgeen in de paragrafen 3.4 en 3.10 is opgemerkt.

Artikel 28

De Richtlijn machines schrijft voor, dat de lidstaten de bepalingen van de richtlijn toepassen met ingang van de in dit artikel gegeven datum.

De Minister van Sociale Zaken en Werkgelegenheid,
B. de Vries

Bijlage bij de Nota van toelichting bij het Besluit machines

Transponeringstabel Besluit machines DGA/AIB/WJZ/92/03801

richtlijn 89/392/EEG	besluit	wet	min.- reg.
zoals gewijzigd bij richtlijn 91/368/EEG			
art.	art.	art.	art.
1.1	2		
1.2	1.a		
1.3	3.c		x
1.4	3.d; NvT		
1.5	3.b		
2.1	4		
2.2			
2.3	11		
3	4		
4.1	NvT		x (art 4.6 WGW is van toep.)
4.2	7.3		
5.1	4,5		
5.2	5		
5.3	*		
6.1	*		
6.2	*		
7.1	13,14		
7.2	*		
7.3	13,14		
7.4	*		
8.1	6.1		
8.2	6.2		
8.3	6.4		
8.4	6.3		
8.5	6.5		
8.6	7.1		
8.7	7.2		
9.1			x
9.2	15		
9.3			x
10.1	6.1		
10.2	8.1		
10.3	8.2		
11	13, 14	13	
12	*		
13.1	28, 26.3		
13.2	26.2, 27		
13.3	*		
14	*		

* behoeft geen omzetting

De Minister van Sociale Zaken en Werkgelegenheid,
B. de Vries